

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«НАЦІОНАЛЬНИЙ ГІРНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Кафедра прикладної економіки та підприємництва

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**до виконання індивідуального практичного завдання з
дисципліни**

**«МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СТРАТЕГІЧНИХ РІШЕНЬ»**

**для студентів галузі знань
07 «Управління та адміністрування»
спеціальності
076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність**

(кваліфікаційний рівень - магістр)

Дніпро

НГУ

2017

Методичні вказівки до виконання індивідуального практичного завдання з дисципліни *Методичне забезпечення конкурентоспроможності стратегічних рішень* для студентів за напрямом підготовки *076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність «29» серпня 2017 року* – 16 с.

Розробники: Вагонова Олександра Григорівна, докт. екон. наук, професор, завідувач кафедри прикладної економіки та підприємництва Державного ВНЗ «НГУ»,
Тимошенко Любов Вікторівна, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри прикладної економіки та підприємництва Державного ВНЗ «НГУ»,
Романюк Наталія Миколаївна, канд. екон. наук, доцент кафедри прикладної економіки та підприємництва Державного ВНЗ «НГУ».

Методичні вказівки затверджені на засіданні кафедри прикладної економіки та підприємництва

(назва)

Протокол від « _____ » _____ 2017 року № _____

Завідувач кафедри прикладної економіки та підприємництва

« _____ » _____ 2017 року _____ (проф. Вагонова О.Г.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією вищого навчального закладу за напрямом підготовки (спеціальністю) 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
(шифр, назва)

Протокол від « _____ » _____ 20__ року № _____

« _____ » _____ 20__ року Голова _____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ.....	5
2. ПЕРЕЛІК ТЕМ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ.....	6
3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПРАКТИЧНОГО ЗАВДАННЯ.....	6
4. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПРАКТИЧНОГО ЗАВДАННЯ.....	8
5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	14

ВСТУП

Навчальна дисципліна "Методичне забезпечення конкурентоспроможності стратегічних рішень" – одна із дисциплін, що забезпечує високий рівень професійної підготовки слухачів магістратури. Місце і значення курсу визначається сучасними вимогами до теоретичної і практичної підготовки кадрів, професійна діяльність яких пов'язана з підприємницькою діяльністю в різних сферах економіки.

В освітньо-професійних програмах Державного вищого навчального закладу «Національний гірничий університет» до дисципліни «Методичне забезпечення конкурентоспроможності стратегічних рішень» віднесено такі результати навчання:

- уміти продукувати нові ідеї щодо розвитку підприємницьких, торговельних та біржових структур і впроваджувати їх;
- визначати та впроваджувати стратегічні плани розвитку суб'єктів господарювання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності;
- вміти здійснювати теоретичні і прикладні дослідження у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності з використанням сучасних методів і технологій;
- здатність розробляти програми розвитку конкурентоспроможності суб'єкту підприємницької діяльності.

Мета дисципліни: поглиблення теоретичних знань, оволодіння сучасним методичним інструментарієм, практичними навичками з ефективного стратегічного управління конкурентоспроможністю підприємницьких структур у сучасних умовах бізнес-середовища.

1. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

1 Конкурентоспроможність як категорія й властивість організації в умовах ринку

Сутність та види економічної конкуренції. Ринок як спільнота конкуруючих компаній. Конкурентоспроможність суб'єкта конкуренції та її основні ознаки.

2 Конкурентне середовище бізнес-структур.

Основні складові конкурентного середовища. Державна політика в сфері регулювання конкуренції. Рушійні сили ринку та інтенсивність конкуренції. Аналіз діяльності конкурентів.

3 Конкурентні переваги підприємницької організації.

Сутність та співвідношення понять «ринкові чинники успіху», «ключові компетенції», «конкурентні переваги». Властивості конкурентних переваг. Сфери формування та реалізації конкурентних переваг. Види та джерела формування конкурентних переваг.

4 Конкурентні стратегії.

Система конкурентних стратегій підприємства. Стратегії надбання конкурентної переваги (загальні стратегії конкуренції). Стратегії конкурентної поведінки організації. Стратегія забезпечення конкурентоспроможності як комплексна стратегія. Ситуаційне проектування конкурентної стратегії.

5 Методичні основи оцінки конкурентоспроможності товару.

Фактори, чинники та критерії конкурентоспроможності товару. Методи оцінки конкурентоспроможності продукції. Якість товару – основний важіль забезпечення його конкурентоспроможності. Основні підходи до управління конкурентоспроможністю товару.

6 Система та процес управління конкурентоспроможністю організації.

Чинники, що визначають рівень конкурентоспроможності підприємства. Методи оцінки рівня конкурентоспроможності організації. Системно-ситуаційний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства. Специфічні особливості забезпечення конкурентоспроможності бізнес-організацій різних типів.

7 Розробка та забезпечення реалізації стратегічних програм підвищення конкурентоспроможності.

Концепція розробки та забезпечення реалізації програми підвищення конкурентоспроможності бізнес-структури. Етапи розробки програми підвищення конкурентоспроможності.

8 Методичні основи розробки конкурентоспроможних управлінських рішень.

Вимоги до якості і ефективності управлінських рішень. Співставність альтернативних варіантів управлінських рішень. Фактори співставлення альтернативних рішень.

2. ПЕРЕЛІК ТЕМ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

1. Аналіз конкурентного середовища бізнес-структури в сфері будь-якої виробничої діяльності.
2. Аналіз конкурентного середовища суб'єкта господарювання з надання будь-яких послуг.
3. Аналіз конкурентного середовища суб'єкта комерційної підприємницької діяльності.
4. Аналіз конкурентного середовища суб'єкта господарювання в сфері соціального (або екологічного) підприємництва.
5. Формування та реалізація конкурентних переваг виробничої бізнес-організації будь-якої організаційно-правової форми.
6. Формування та реалізація конкурентних переваг бізнес-структури з надання будь-яких послуг.
7. Формування та реалізація конкурентних переваг суб'єкта комерційної підприємницької діяльності.
8. Формування та реалізація конкурентних переваг суб'єкта господарювання в сфері соціального (або екологічного) підприємництва.
9. Теоретико-методичні аспекти побудови системи конкурентних стратегій суб'єкта господарювання з виробничого підприємництва.
10. Теоретико-методичні аспекти побудови системи конкурентних стратегій бізнес-структури з надання будь-яких послуг.
11. Теоретико-методичні аспекти побудови системи конкурентних стратегій суб'єкта комерційної підприємницької діяльності.
12. Теоретико-методичні аспекти та особливості побудови системи конкурентних стратегій суб'єкта господарювання в сфері соціального (або екологічного) підприємництва.
13. Теоретико-методичні засади оцінювання конкурентоспроможності будь-яких послуг, що надаються суб'єктом підприємницької діяльності.
14. Теоретико-методичні засади оцінювання конкурентоспроможності товару в умовах виробничого підприємництва.
15. Теоретико-методичні засади оцінювання конкурентоспроможності товару будь-якого торговельного підприємства.
16. Теоретико-методичні засади оцінювання конкурентоспроможності будь-яких робіт, що виконуються суб'єктом підприємницької діяльності.
17. Побудова системи управління конкурентоспроможністю конкретної бізнес-організації в умовах мінливого бізнес-середовища.
18. Розробка та забезпечення реалізації стратегічних програм підвищення конкурентоспроможності бізнес-організації будь-якої організаційно-правової форми в сфері виробничої діяльності.
19. Розробка та забезпечення реалізації стратегічних програм підвищення конкурентоспроможності
20. Розробка та забезпечення реалізації стратегічних програм підвищення конкурентоспроможності
21. Розробка та обґрунтування конкурентоспроможних управлінських рішень на

прикладі конкретної бізнес-організації.

3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ

Індивідуальне завдання студенти виконують відповідно до навчального плану.

Мета індивідуального завдання - поглиблення теоретичних знань, отриманих студентами при вивченні дисципліни.

Перш ніж приступити до виконання індивідуального завдання необхідно вивчити теоретичний матеріал згідно з навчально-тематичним планом дисципліни і рекомендованою літературою.

Номер індивідуального завдання обирається відповідно порядкового номера в журналі викладача. Обсяг 15 – 20 сторінок.

При виконанні індивідуального завдання слід дотримуватися таких правил:

1. Індивідуальне завдання повинно бути виконано і представлено викладачу на кафедрі прикладної економіки та підприємництва в установленій термін.

2. На титульному аркуші роботи слід вказати варіант, тобто номер за журналом викладача. Індивідуальне завдання виконане не за своїм варіантом не зараховується.

При задовільному виконанні робота оцінюється "зараховано".

Якщо до роботи є зауваження викладача, студент повинен їх урахувати, доробити індивідуальне завдання і подати з виправленнями на захист.

Студенти, у яких індивідуальне завдання не зараховане, до контрольного заходу (екзамену, заліку) не допускаються.

Вимоги до структурних елементів індивідуального завдання

Зміст розташовують безпосередньо за титульним листом, починаючи з нової сторінки.

До змісту включають:

- вступ;
- послідовно перелічені назви всіх розділів та підрозділів, (якщо вони мають заголовки);
- загальні висновки;
- перелік посилань;
- додатки.

Напроти кожної з цих частин указуються номери сторінок, які містять початок відповідного матеріалу.

Вступ розташовують з нової сторінки.

У вступі стисло викладають:

- обґрунтування актуальності теми та значущість проблеми;
- мету індивідуальної роботи;
- конкретизацію завдань дослідження;
- об'єкт та предмет дослідження;
- методи дослідження.

Мету дослідження формулюють одним реченням. Щоб досягти поставленої мети, треба розв'язати кілька (як правило, 3–5) завдань. Мета і **завдання** мають бути взаємопов'язані і розкривати тему, заявлену в назві роботи. Формулюючи завдання, вкажіть, що конкретно ви передбачаєте зробити: *проаналізувати, визначити особливості, систематизувати вітчизняний і зарубіжний досвід, виокремити, дослідити й описати, розглянути, з'ясувати, простежити, показати, класифікувати, експериментально перевірити й обґрунтувати, визначити тенденції, окреслити шляхи підвищення ефективності, розробити рекомендації* тощо.

Об'єкт дослідження – зазначення процесу, явища тощо, обраного для дослідження. **Предмет дослідження** – сторона об'єкту, його властивості, що обрані для дослідження. **Методи дослідження** – подання переліку методів, якими досягатиметься розв'язання кожного конкретного завдання дослідження.

Текст індивідуального завдання викладають, поділяючи матеріал на розділи згідно із метою та задачами дослідження. Кожний розділ може поділятися на підрозділи та пункти, що повинні містити закінчену інформацію. Суть розділів – викладання відомостей про об'єкт дослідження та методику проведення бізнес-аналітичних досліджень, які необхідні і достатні для розкриття сутності індивідуального завдання.

Текст обов'язково супроводжується ілюстраціями (рисунками, графіками, схемами, діаграмами тощо) і таблицями.

Висновки за розділами розміщують безпосередньо після викладання розділів індивідуального завдання. Висновки мають впливати із змісту окремих розділів і включати у вигляді коротких тез основні положення.

У **загальних висновках** приводять оцінку одержаних результатів бізнес-аналітичних досліджень, висвітлюють практичне значення результатів, прогностичні припущення про подальший розвиток об'єкта дослідження та підвищення ефективності його діяльності.

Перелік джерел, на які є посилання у розділах тексту, починається з нової сторінки. Бібліографічні описи в переліку посилань подають у порядку, за яким вони вперше згадуються в тексті. Порядкові номери описів у переліку є номерними посиланнями в тексті. Допускається давати перелік посилань за абеткою. Бібліографічні описи повинні бути описані відповідно до ДСТУ 3008 – 95 "Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення", а також згідно зі "Стандартом вищої освіти СВО НГУ КР-02.

Додатки. Кожний з додатків починають з нової сторінки. У додатках подають матеріал, який є необхідним для повноти індивідуального завдання і не може бути послідовно розміщений в основній частині через великий обсяг або спосіб відтворення. Як правило, текст супроводжується такими видами додатків, як форми статистичної та фінансової звітності.

4. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПРАКТИЧНОГО ЗАВДАННЯ

Загальні вимоги

Розмір сторінок і елементів тексту

Індивідуальне завдання оформляється на аркушах білого паперу формату А4 (210*297 мм) без рамок і основного підпису, додержуючись таких розмірів полів: верхнє, лівє і нижнє - не менше 20, правє - не менше 10 мм.

При підготовці документа засобами текстового редактора Word рекомендується дотримуватися таких вимог:

- шрифт – Times New Roman Cyr,
- розмір 14;
- між стрічний інтервал - полуторний;
- відступ - 1,27см.,
- вирівнювання тексту – за шириною.

На одній сторінці допускається не більше трьох виправлень, зроблених охайно і розбірливо.

Мова і стиль викладу матеріалу

Текст, як правило, викладається державною мовою.

Зміст розділів індивідуального завдання повинен бути викладений науково-літературною мовою з використанням загальноприйнятої економічної і математичної термінології, логічно, чітко і ясно, без граматичних і стилістичних помилок.

Текст викладається, як правило, у безособовій формі. При описі операцій, що виконуються людиною, рекомендується використовувати третю особу множини або однини. У математичних викладках допускається вживання першої особи множини, наприклад, "... враховуючи рівняння (1.5) і (1.6), знаходимо...".

Викладення від першої особи однини не допускається (крім цитат). У записці треба вживати стандартизовані найменування, позначення і одиниці фізичних величин (система СІ).

У тексті, за винятком формул, таблиць і рисунків, не допускається:

- вживати математичний знак мінус (-) перед від'ємними величинами (треба писати слово "мінус");
- вживати позначення стандартів та інших документів без зазначення номера, *наприклад*: правильно - "... згідно із ДСТУ ЗР08-95 ,..", неправильно - "...згідно із ДСТУ...";
- вживати без числових значень знаки <, >, =, %, № .

Якщо в тексті наводиться ряд числових значень, виражених в однакових

одиницях, то позначення одиниці зазначають тільки після останнього числового значення, *наприклад*: 1,50; 1,75; 2,00 м або від 1 до 5 грн.

Числові значення величин треба зазначати з необхідною точністю, при цьому в ряді величин (у тому числі в таблицях) здійснювати вирівнювання числа знаків після десяткової коми.

Прізвища, назви установ, організацій, фірм та інші власні назви наводять мовою оригіналу. Допускається транслітерація власних назв і наведення назви організацій у перекладі на мову записки, додаючи (при першій згадці) оригінальну назву.

Скорочення слів і словосполучень подавати відповідно до чинних стандартів із бібліотечної та видавничої справи.

Заголовки частин індивідуального завдання

Структурні елементи "ЗМІСТ", "ВСТУП", "ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ", "ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ"; не нумерують, а їх назви служать за заголовки структурних елементів.

Розділи і підрозділи повинні мати заголовки. Заголовки розділів слід розташовувати посередині рядка і писати великими літерами без крапки в кінці, не підкреслюючи. Заголовки підрозділів і пунктів варто починати з абзацного виступу і друкувати малими літерами, крім першої великої, не підкреслюючи, без крапки наприкінці.

Якщо заголовок складається з двох і більше речень, їх розділяють крапкою. Перенесення слів у заголовок не допускається. Відстань між заголовком і подальшим чи попереднім текстом має бути не менше чим один рядок.

Не допускається розміщувати назву розділу, підрозділу, а також пункту й підпункту в нижній частині сторінки, якщо після неї залишається місце лише для одного рядка тексту.

Нумерація сторінок

Сторінки індивідуального завдання слід нумерувати арабськими цифрами, дотримуючись наскрізної нумерації по всій записці. Номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки у кінці. Титульний аркуш включають до загальної нумерації сторінок. Номер сторінки на титульному аркуші не проставляють. Ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації. Прикладом нумерації сторінок є текст дійсних методичних указівок.

Текст основної частини індивідуального завдання поділяють на розділи, підрозділи та пункти. Розділи, підрозділи та пункти слід нумерувати арабськими цифрами. Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номеру розділу і порядкового номеру підрозділу, відокремлених крапкою *наприклад*: 1.1., 1.2., 1.3.

Пункти повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу або підрозділу. Номер пункту складається з номеру розділу і порядкового номеру пункту або з номера розділу, порядкового номеру підрозділу та порядкового номеру пункту, відокремлених крапкою, *наприклад*: 1.1., 1.2., або 1.1.1., 1.1.2.

Ілюстрації

Ілюстрації слід розміщувати безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше або на наступній сторінці. На всі ілюстрації мають бути посилання в роботі. Всі ілюстрації називаються рисунками, а саме: графіки, схеми, діаграми.

Рисунки нумеруються в межах кожної частини роботи двома цифрами, поділеними крапкою – номером частини і порядковим номером рисунку, наприклад: Рис. 1.2. (другий рисунок першого розділу). Номер рисунку, його назва і пояснювальні підписи (при необхідності) розміщують послідовно під рисунком вирівнюванням посередині

Якщо ілюстрації створені не автором роботи, необхідно при поданні їх у роботі навести джерело, відповідне переліку посилань.

Таблиці

Цифровий матеріал оформлюють, як правило, у вигляді таблиць. Таблиці нумерують в межах розділу. Номер таблиці складається з номера розділу та порядкового номеру таблиці, поділених крапкою. На всі таблиці мають бути посилання в роботі, наприклад: „...наведені в таблиці 1.1 дані...”. Кожна таблиця повинна мати назву, яку друкують малими літерами (крім першої великої) і яку вказують над таблицею посередині. Перед назвою таблиці пишуть слово «Таблиця» та її номер, який розташовують справа над назвою таблиці.

Якщо рядки або графи таблиці виходять за межі формату сторінки, таблицю поділяють на частини. При переносі частини таблиці на іншу сторінку над іншими частинами пишуть слова «Продовження (закінчення) табл.» справа і зазначають її номер.

При перенесенні таблиці допускається її заголовок замінювати номерами граф, відповідними до їх номерів в першій частині таблиці.

Заголовки таблиці, її граф і рядків треба писати в однині без крапки в кінці з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони мають самостійне значення. Заголовки та підзаголовки граф таблиці друкуються через один інтервал.

Допускається розміщувати таблицю уздовж довгої сторони аркуша таким чином, щоб вона читалася при повороті пояснювальної записки на 90 градусів за годинниковою стрілкою. Таблиці, що мають другорядне значення можна виносити до додатків.

Формули

Формули розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються, посередині сторінки. Переносити формули на наступний рядок допускається тільки на знаках операцій, що виконуються, при чому знак на початку наступного рядка повторюють. Пояснення символів та числових коефіцієнтів, які входять у формулу, якщо вони не пояснені раніше в тексті, повинно бути подано безпосередньо під формулою. Пояснення кожного символу треба надавати з нового рядка, при чому перший рядок пояснення повинен починатися зі слова „де” без двокрапки після нього.

Формули набираються в Microsoft Equation (редактор формул).

Формули слід нумерувати порядковою нумерацією в межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номеру формули, поділених крапкою. Номер формули записують у круглих дужках на рівні формули справа. Посилання в тексті на формули дають у круглих дужках, наприклад: „...у формулі (3.1) наведені...”. Формули, які ідуть одна за одною і не розділені текстом, відокремлюють комою.

Приклад оформлення формули

Суми податку, який справляється за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин пересувними джерелами забруднення ($P_{вп}$), обчислюються за формулою:

$$P_{вп} = \sum_{i=1}^n M_i \times H_{Pi} \quad (5.1)$$

де M_i - кількість фактично реалізованого (фактично ввезеного на митну територію України) палива i -того виду, в тоннах (т);

H_{Pi} - ставки податку в поточному році за тону i -того виду палива, у грн.

Посилання

Посилання в тексті пояснювальної записки на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад: „... у роботах [1-4] ...”. Перелік посилань надається мовою джерела.

Посилання на літературні джерела необхідно розташовувати в наступному порядку:

а) закони, укази, постанови і т.п.:

1. Конституція України № 254 к/96-ВР від 28.06.1996 – Київ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=254%EА/96-%C2%D0>.

2. Податковий Кодекс України розділ VIII. Екологічний Податок Із змінами, внесеними згідно із Законами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://buhgalter911.com/Res/Zakoni/NalCode/tekst_rozdil8.aspx.

б) підручники, монографії:

4. Кузмін О.Є. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства (організації): [навчальний посібник] / О.Є. Кузьмін, Н.І. Горбаль – Львів : Вид. Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2004. – 188 с.

5. Паламарчук В.О. Еколого-економічні та соціальні нариси з проблем природокористування / В.О. Паламарчук, Є.В. Мішенін, П.І. Коренюк. – Д.: Пороги, 2004. – 258 с.

в) статті в журналах або газетах:

6. Міщенко В.С. Нормативно-правове регулювання надкористування і шляхи його вдосконалення / В.С. Міщенко // Продуктивні сили України. – 2007. – №2(003). – С.45–54.

7. Тимошенко Л.В. Концептуальний підхід до оцінювання ефективності застосування певного способу розробки родовища / Л.В.

Тимошенко // Економічний вісник НГУ. – 2010. – №2. – С. 85–91.

з) *статті у збірниках, тези в матеріалах конференції:*

8. Копач П.І. Кількісна оцінка екологічної безпеки гірничовидобувних районів / П.І. Копач, Т.Т. Данько // Екологія і природокористування: зб. наук. пр. – Дніпропетровськ: ІППЕ, 2009. – Вип. 12. – С.48–53.

9. Тимошенко Л.В. Еколого-економічний аспект переходу відкритих гірничих робіт до підземних / Л.В. Тимошенко // Матеріали IV міжвуз. наук.-практ. конф. ["Сучасний менеджмент: проблеми теорії та практики"], (Кривий Ріг, 29 квітн. 2010 р.). – Кривий Ріг: «Діоніс», 2010. – С. 258–259.

д) *дисертації:*

10. Петенко І.В. Організаційно-економічний механізм формування і реалізації ресурсозберігаючих технологій у вугільній промисловості. – Дис. на здобуття наук. ступеня докт. екон. наук за спец. 08.07.01 – Економіка промисловості – Ін-тут економіки пром-сті НАН України, Донецьк, 2002. – 350 с.

ж) *методичні матеріали:*

11. Пакети комплексних кваліфікаційних завдань, комплексних контрольних робіт. Вимоги до складових, методичні поради, приклади реалізації / В.О. Салов. – Дніпропетровськ: НГУ, 2000.

і) *електронні документи в Internet:*

12. Национальная электронная библиотека (Електрон. ресурс) / Спосіб доступу: URL: <http://www.nns.ru/sources/index/html>. - Загол. з екрана.

13. Автореферати дисертацій: електронна наукова бібліотека НБУВ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: [http:// www.nbu.gov.ua/eb/](http://www.nbu.gov.ua/eb/) - Загол. з екрана.

14. Демиденко С.Л. Особливості стратегічного аналізу середовища підприємства – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4290>. – Загол. з екрана.

Додатки

Додатки слід оформлювати як продовження роботи на її наступних сторінках, або у вигляді окремої частини, розташовуючи додатки в порядку появи посилань на них у тексті роботи. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований вгорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Справа рядка над заголовком малими літерами з першої великої повинно бути надруковано слово „Додаток ____” і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, додаток А, додаток Б і т. д. Один додаток позначається як додаток А.

Додатки повинні мати спільну з рештою записки наскрізну нумерацію сторінок.

Ілюстрації, таблиці, формули, що є у тексті додатку, слід нумерувати в межах кожного додатку, наприклад, рисунок Г.3 – третій рисунок додатку Г;

таблиця А.2 – друга таблиця додатку А.

Якщо в додатку одна ілюстрація, одна таблиця, їх нумерують, наприклад, рисунок А.1, таблиця А.1. В посиланнях у тексті на додатки рекомендується писати „...на рисунку А.2...”.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Законодавчі акти

1. Податковий кодекс України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Господарський кодекс України: Прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 р. — К.: Істина, 2003. — 208 с.
3. Закон України «Про підприємництво» – поточна редакція від 05.04.2015 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/698-12>
4. Закон України «Про акціонерні товариства» – поточна редакція від 11.06.2017 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/514-17>
5. Закон України «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні» – поточна редакція від 10.06.2012 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2157-14>
6. Закон України “Про ліцензування певних видів господарської діяльності” – поточна редакція від 28.09.2017 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/222-19>
7. Закон України “Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців” від 15 травня 2003 р. № 755-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 15. – С. 203. – поточна редакція від 01.01.2017 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/755-15>
9. Закон України “Про фінансовий лізинг” від 11 грудня 2003 р. № 1381-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2004. — № 42. — С. 97. – поточна редакція від 16.01.2004 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/723/97-%D0%B2%D1%80>
10. Закон України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” від 9 липня 2003 р. № 1058-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 27. — С. 69. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1058-15>

Базова

1. Дікань В.Л. Управління конкурентоспроможністю корпорацій в Європі : підручник / В.Л. Дікань, В.І. Савчук. – К. : Вид-во "Знання", 2004. – 207 с.
2. Демиденко С. Л. Особливості стратегічного аналізу середовища підприємства – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4290>
3. Кузмін О. Є. Управління міжнародною конкурентоспроможністю

підприємства (організації): [навчальний посібник] / О. Є. Кузьмін, Н. І. Горбаль – Львів : Вид. Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2004. – 188 с.

4. Ільчук М.М. Бізнес-планування підприємницької діяльності в АПК. [навчальний посібник] / М.М. Ільчук, І.А. Коновал – К. : ЗАТ «НІЧЛАВА», 2013. – 275с.

5. . Отенко І. П. Управління конкурентними перевагами підприємства / І. П. Отенко, Є. О. Полтавська.– Харків : ХНЕУ, 2005.– 212 с.

6. Управління конкурентоспроможністю підприємства: Підручник/ Ю. Б. Іванов, М. О. Кизим, О. М. Тищенко, О. Ю. Іванова, О. В. Ревенко , Т. М. Чечетова-Терашвілі. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2010. – 320 с.

7. Управління конкурентоспроможністю підприємства: Навчальний посібник. С.М. Клименко, Т.В. Омеляненко., Д.О. Барабась, А.В. Вакуленко, О.С.Дуброва / – К.: КНЕУ, 2006. - 527 с.

8. Портер М. Стратегія конкуренції / М. Портер; пер. с англ.– К. : Основи, 1998. – 390 с

9. Формирование конкурентной позиции предприятия в условиях кризиса: Монографія / А. Н. Тищенко, Ю.Б. Іванов, Н. А. Кизим, Е. В. Ревенко, Т. М. Чечетова-Терашвілі / Под общ. ред. А. Н. Тищенко.– Х. : ИД «ИНЖЭК», 2007.– 376 с.

10. Харилло Х.К. Стратегічна логіка: логічна основа розв'язання стратегічних проблем бізнесу / Х.К. Харилло: Пер. с англ. – Дніпропетровськ : Баланс Бізнес Букс, 2005. – 304 с.

11. Шевченко Л. С. Конкурентное управление / Шевченко Л. С. Учеб. пособ.– Харьков : Эспада, 2004.– 520 с.

12. Шершньова З. Є. Стратегічне управління / З. Є. Шершньова : Підручник.– К. : КНЕУ, 2004.– 699 с.

Допоміжна

13. Головкова Л. С. Управління конкурентоспроможністю потенційних можливостей підприємства в умовах кризи / Л. С. Головкова // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємство. – 2009. – № 4. – С. 48.

14. Жилінська Л.О. Розробка комплексу заходів щодо підвищення конкурентоспроможності промислових підприємств / Л. О. Жилінська // Держава та регіони. Сер.: Економіка та підприємство. - 2014. - № 1. - С. 73-80.

15. Кузнєцова А.С. Інноваційний розвиток як фактор конкурентоспроможності підприємств / А. С. Кузнєцова, Т. А. Федотова // Вісн. Бердян. ун-ту менеджменту і бізнесу. - 2012. - № 2 (18) - С. 96-99.

16. Макара О.В. Конкурентоспроможність економічного середовища в Україні. Порівняльний аналіз рейтингів окремих країн – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eip.org.ua/docs/EP_07_2_43_uk.pdf

17. Миронюк Т.І. Сучасні проблеми та методи оцінки конкурентоспроможності / Т. І. Миронюк // Економіка харч. пром-сті. - 2014. - № 1. - С. 35-37.

18. Тищенко О. М. Проблеми формування конкурентних переваг

підприємства / О. М. Тищенко, М. О. Кизим, О. Ю. Іванова // Теоретичні та прикладні питання економіки, 2008. – Вип.15. – С.141 – 153

19. Савельєв В. В. Стратегічний аналіз бізнес середовища при формуванні глобальної маркетингової стратегії – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.agrosvit.info/pdf/11_2010/13.pdf

20. Проскурович О.В. Управління конкурентоспроможністю підприємства із застосуванням системного підходу / О. В. Проскурович, С. І. Пасічник // Вісн. Хмельниц. нац. ун-ту. Сер.: Економіка. - 2013. - Т. 1, № 2. - С. 29-33.

21. Фют А.А. Проблеми оцінки рівня конкурентоспроможності промислових підприємств / А. А. Фют // Вісн. Хмельниц. нац. ун-ту. Сер.: Економіка. - 2013. - Т. 1, № 2. - С. 7-11.

22. Шпак Н. О. Конкурентоспроможність малих промислових підприємств як вагомий чинник їх претензій на рейтингові місця на оптових ринках / Н. О. Шпак, Т. Ю. Кирилич // Економіка та держава. - 2013. - № 4. - С. 51-56.

23. Шпильова В.О. Ідентифікація факторів конкурентоспроможності сучасного підприємства в процесі формування його конкурентних переваг / В. О. Шпильова // Інвестиції: практика та досвід. - 2014. - № 4. - С. 58-61.

Інформаційні ресурси

1. Інформаційні та звітні дані акціонерних товариств, представлені на сайті Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України www.smida.gov.ua.

2. Ресурси Національної бібліотеки ім. В.І. Вернадського (www.nbuv.gov.ua).

3. Навчальні посібники, довідники бібліотеки ДВНЗ "НГУ".

4. Податковий кодекс України, інші нормативні документи сайту Верховної ради України (<http://rada.gov.ua/>).

5. Матеріали Державного комітету статистики України (www.ukrstat.gov.ua), в тому числі його регіональних відділень.